

Pepperspray

Wat is pepperspray en wat doet het?

Voorkom paniecreactie!

Pepperspray heet officieel *Oleoresin Capsicum (OC) spray*. OC is een extract uit de vrucht van *Capsicum Annuum* of uit *Capsicum Frutescens*. Deze producten worden ook verwerkt in bijvoorbeeld *Fisherman's friend*, *midalgan*, *tabasco* en *chili*.

Tijdens de training kunnen agenten ook zelf het effect van pepperspray ondervinden. Een agent in Rotterdam was pertinent tegen. 'Dat vind ik onzin. Ik laat me toch ook niet een keer neerschieten om te weten te komen hoe schadelijk een vuurwapen is?' Toch kwam deze agent een paar dagen na de training vragen of hij kon terugkomen op zijn besluit. 'Je raakt de eerste keer echt in paniek en het is goed te leren hoe je kunt reageren. Het kan gebeuren dat je door tegen de wind in te spuiten of door toedoen van een collega toch zelf ook pepperspray in je ogen krijgt. Hoewel het geen blijvend letsel toebrengt, is het eerste effect toch heel vervelend. Je ziet niets meer, je ogen tranen hevig en willen niet meer open, je huid brandt...door het zelf een keer mee te maken kan je je beter voorbereiden op het voorkomen van paniek. Je krijgt tijdens de training ook wat handige tips om toch goed te kunnen handelen als het je onverhoopt overkomt!'

Effect

TNO komt na uitgebreid onderzoek tot de conclusie dat pepperspray over het algemeen een veilig wapen lijkt. Het is voldoende effectief, snel werkzaam, heeft een korte werkingduur, geeft geen aanleiding tot acuut letsel en lijkt ook op lange termijn veilig.

Het OC spray veroorzaakt een acute ontstekingsreactie met als onmiddellijk resultaat het onvermijdelijk sluiten van de

ogen, kortademigheid en verlies van controle over de lichaamsmotoriek. Pogingen tot verzet worden hierdoor meestal opgegeven en de meeste personen kunnen snel en zonder weerstand worden ingerekend.

Geen wondermiddel

Pepperspray is natuurlijk geen wondermiddel. Een beperking is dat de spray voor een optimaal effect vanaf de juiste afstand moet worden toegepast (3-4 meter) en op de ogen worden gericht. Bril, textiel en handen voor het gezicht kunnen de werking verminderen. Bij mensen onder invloed van drugs of alcohol kan de effectiviteit beperkt zijn. Ook een complicatie is de nazorg die besproeiende personen nodig hebben.

Nazorg

De politie is verantwoordelijk voor de nazorg. In de dienstwagen is een towelette en een bus verkoelende vloeistof voor het spoelen van de ogen aanwezig. Op het politiebureau kan de verdachte voor het uitgebreide spoelen van de ogen de speciaal daarvoor aangebrachte oogdouche gebruiken. Spoelen met water blijkt het beste middel tegen pepperspray te zijn. De agent moet er op letten dat de aangehouden voldoende frisse lucht kan inademen en niet wordt belemmerd in de ademhaling. De verdachte mag zonodig een eigen middel ter verlichting van de ademhaling gebruiken. Bij medische complicaties moet de agent tijdig medische hulp inroepen. De aangehouden persoon krijgt een folder waarin staat wat de tijdelijke gevolgen zijn van pepperspray.

Astma

Veel discussie is er geweest over de eventuele nadelige gevolgen voor astmapatiënten. De Commissie Medische Ethiek van het Leids Universitair Medisch Centrum gaf geen toestemming voor een aanvullend onderzoek op vrijwilligers met astmatische longaandoeningen. Uit onderzoeken is niet gebleken dat astmapatiënten gevaarlijke complicaties kunnen oplopen door pepperspray. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat de pepperspray vooral bij diepe ademhaling – zoals bij de aanzet tot fysiek geweld – de ademhaling belemmert. Er is een standaard protocol vastgesteld voor de behandeling van peppersprayslachtoffers met een astmatische aanval. Ziekenhuizen en ambulancediensten in de pilotregio's worden geïnformeerd zodat daar bekend is hoe peppersprayslachtoffers moeten worden behandeld.

Agenten moeten niet alleen uitgerust zijn met goede middelen, maar ook goed toegerust. Realistische training waarmee agenten goed worden voorbereid op situaties die zij op straat zullen tegenkomen worden hoger aangeslagen dan het nieuwste middel of de nieuwste techniek op de markt. Hoe effectief pepperspray tijdens de pilot ook zal blijken te zijn... wondermiddelen bestaan niet.

Pepperspray

Pepperspray

Vanaf maandag 3 juli start de pilot met pepperspray. Na een zorgvuldige voorbereiding en uitgebreid wetenschappelijk onderzoek worden in vier regio's de politieagenten uitgerust met pepperspray om bij gewelddadig optreden tegen de politie personen korte tijd te kunnen uitschakelen.

Vaak werd gevraagd om het 'gat tussen wapenstok en vuurwapen' in te vullen. Pepperspray krijgt op de schaal van het geweld een plaats vlak achter het vuurwapen. Door gericht te

spuiten met pepperspray wordt de verdachte in de meeste gevallen enige minuten hulpeloos en machteloos, waardoor de politie de kans krijgt een aanhouding te verrichten. Pepperspray geeft tijdelijk zeer onaangename effecten maar heeft als groot voordeel dat geen blijvend letsel ontstaat. Tijdens de pilot wordt het gebruik van dit nieuwe gewelddmiddel op vele onderdelen uitgebreid getest. Besloten is dat pepperspray landelijk zal worden ingevoerd vanaf 1 januari 2001, tenzij uit de pilot blijkt dat het middel niet voldoet.

Politiek nu ook achter nieuw wapen

In Nederland heeft het even geduurd voordat pepperspray werd gezien als een bruikbaar en effectief gewelddmiddel. Hoewel de politiek aanvankelijk negatief reageerde, veranderde het klimaat. Onder minister Dijkstal werd het startsein gegeven tot een wetenschappelijk onderzoek naar pepperspray als gewelddmiddel voor de politie. De vraag naar nieuwe middelen om het toenemende geweld tegen de politie te bestrijden werd immers 'kamerbreed' steeds sterker.

Na uitgebreid onderzoek concludeerde TNO dat pepperspray veilig en effectief kan worden gebruikt, waarna de politiek aandrang op een versnelde invoering. Door het aantal deelnemers aan de pilot uit te breiden kan nu een pilot in drie maanden worden gehouden zonder afbreuk te doen aan de zorgvuldigheid waarmee het nieuwe gewelddmiddel bij de Nederlandse politie wordt geïntroduceerd. Er is een uitbreiding

met twee maanden mogelijk, maar dat brengt een landelijke invoering vanaf 1 januari 2001 niet in gevaar.

Deelnemende regio's

Vanaf maandag 3 juli 2000 (de startdata in de regio's zijn verschillend) start de pilot met pepperspray in de regio's

- 1 Rotterdam-Rijnmond,
- 2 Brabant Noord
- 3 Groningen
- 4 Noord Drenthe.

In totaal worden 3700 politieagenten uitgerust met een bus pepperspray in een kunststofhouder, die wordt megedragen aan de koppel vlak vóór het vuurwapen. Speciaal in die situaties waarin de agent te maken krijgt met geweld gericht tegen de agent moet in de pilotperiode blijken of pepperspray een effectief middel is. Pepperspray is nadrukkelijk bedoeld voor gebruik bij één op één situaties en zal niet worden gebruikt bij het bestrijden van groepsgeweld.

Doel van pilot pepperspray

De pilot moet bevestigen dat:

- 1 pepperspray aan de verwachtingen voldoet
- 2 pepperspray een middel is waarmee agenten veilig en effectief kunnen optreden
- 3 geweld tegen politieambtenaren vermindert
- 4 pepperspray vlak achter het vuurwapen komt op de schaal van het geweld
- 5 de regelgeving voldoet
- 6 de opleiding voldoet
- 7 de houder als draagmiddel voldoet
- 8 de nazorg goed is geregeld

Pepperspray wordt in de Verenigde Staten al enige jaren door de politie ingezet. Uit de vele gegevens blijkt dat pepperspray daar in ongeveer 90% van de gevallen waarin het als gewelddmiddel bij in hechtenisneming werd toegepast, zeer effectief was. Er kwamen minder letselgevallen bij politie en publiek voor. Pepperspray wordt inmiddels met succes gebruikt door de politie in België, Zwitserland en Oostenrijk en sinds vorig jaar ook in Duitsland.

De pepperspray zit in een brede, vierkante kunststofhouder en wordt met een draaikoord bevestigd vóór het vuurwapen aan de koppel. Ieder korps regelt zelf waar het nieuwe wapen wordt opgeborgen als de dienst voorbij is.

Pepperspray: verboden wapenbezit

Het geweldsmonopolie ligt bij de politie en op basis van de Politiewet is er een Bewapeningsregeling. Pepperspray is een nieuw wapen dat landelijk zal worden ingezet en in de basisuitrusting komt. In de regeling hebben de ministers van Justitie en BZK de mogelijkheid een nieuw wapen eerst te beproeven, voordat de wet moet worden aangepast. Hierdoor kunnen de vier pilotregio's met pepperspray oefenen en het nieuwe geweldsmiddel tijdens de pilot uitproberen. Na een succesvolle pilot wordt vanaf 1 januari 2001 pepperspray ingevoerd en wordt het wapen een integraal onderdeel van de Bewapeningsregeling. Pepperspray in het bezit van onbevoegden wordt beschouwd als verboden wapenbezit en is dus strafbaar.

De politie is natuurlijk niet blij met het feit dat een nieuw geweldsmiddel in Nederland nodig blijkt. Maar als tijdens de pilot blijkt dat pepperspray een goede aanvulling is op de bestaande geweldsmiddelen, zal pepperspray in de basispolitiezorg worden opgenomen.

Korpschef Brabant Noord:

Pepperspray heeft veel impact

Eppo van Hoorn is korpschef van de politieregio Brabant Noord en lid van de Stuurgroep Pepperspray. Hij constateert dat de reacties op de Integrale beroepsvaardigheidstraining (IBT) positief zijn.

'De deelnemers aan de pilot realiseren zich dankzij de training dat pepperspray de nodige impact heeft en dat het niet gaat om zomaar een middel.'

Vanaf het moment dat er werd gesproken over een mogelijke invoering van pepperspray meldde Brabant Noord zich aan als pilotregio. Van Hoorn: 'Onze medewerkers zien in het uitgaansleven dat mensen onder invloed van alcohol en drugs zich steeds agressiever gedragen tegen politiemensen. Ik zie pepperspray dan ook als een effectief geweldsmiddel om geweld en agressie op straat tegen te gaan. Het past helemaal in onze huidige samenleving.'

Effectief toepassen van pepperspray vereist training, waar de collega's in Brabant Noord enthousiast aan deelnamen. Inmiddels wordt er ook regelmatig geoefend tijdens de integrale beroepsvaardigheden trainingen.

In North Carolina in de Verenigde Staten werd pepperspray de laatste twee jaar duizenden keren gebruikt. De politie rapporteerde een teruggang in het gebruik van de wapenstok en vuurwapens, minder letsel bij politie en publiek en minder klachten over het geweld door de politie.

minder letsel

Korpschef Eppo van Hoorn onderging – net als vele collega's – de werking van pepperspray. 'Ik hoop dit maar één keer mee te maken. Het middel is buitengewoon effectief en draagt zeker bij aan de veiligheid van politiemensen.'

Nazorg

Van Hoorn benadrukt het belang van de nazorg. 'Wij moeten ons goed realiseren dat degene die pepperspray gebruikt, verantwoordelijk is voor de nazorg. Met de vloeistof in de spuitbus in de dienstauto wordt een eerste verlichting geboden, waarna op het bureau verder kan worden nagespoeld. Uit eigen ondervinding kan ik gelukkig verzekeren dat je er geen letsel aan overhoudt. Maar prettig was de kennismaking met pepperspray niet!'

Bewust na Euro 2000

De pilot start bewust na Euro 2000. Liesbeth Huyzer, plaatsvervangend directeur Politie en voorzitter van de Stuurgroep geeft aan dat dit een bewuste keuze was. 'Pepperspray is nadrukkelijk niet bedoeld voor het bestrijden van groepsgeweld. Bovendien doen er vier regio's mee en zijn niet alle agenten in Nederland met pepperspray uitgerust. Dat zou verschillen in aanpak tijdens Euro 2000 geven. Bovendien wordt de politie in die periode al genoeg belast met extra werk. Het ligt dus voor de hand dat de pilot meer aandacht kan krijgen na de voetbaldrukke, waardoor de resultaten van de pilot betrouwbaarder tot stand kunnen komen.'

Rapportage door pilotdeelnemers onmisbaar

De pilot is vervroegd en teruggebracht tot drie maanden om pepperspray versneld landelijk in te kunnen voeren. Een onderzoeksteam – dat samenwerkt met de universiteit van Nijmegen – verzamelt tijdens de pilot gegevens om snel na deze periode de conclusies aan de Stuurgroep te kunnen rapporteren. Voor onafhankelijk onderzoeker Otto Adang betekent dit 'meer druk op de ketel'.

'De tijd om gegevens in te zamelen is verkort en vervolgens is er ook een korte periode om gegevens te analyseren en te rapporteren. Maar in deze periode kunnen wij een goed beeld krijgen over diverse gebruiksaspecten en over de effectiviteit afhankelijk van het aantal gevallen waarin gebruik is gemaakt van pepperspray.' Adang wijst er op dat het belangrijk is dat alle deelnemers aan de pilot rapporteren over hun ervaringen. 'Het kost weinig tijd en ik hoop dat iedereen begrijpt dat wij zonder hun gegevens geen conclusies kunnen trekken. Theoretisch gezien kan de landelijke invoering dan zelfs in gevaar komen. Door niet te rapporteren benadeel je je collega's.'

Na trainingsdag eerste formulier

Voor de start van de pilot hebben de agenten een training gevolgd van één dag. Iedere deelnemer kreeg een formulier toegestuurd met vragen over de training zelf, over een eventueel veranderde houding tegenover pepperspray na de training,

over de richtlijnen voor het gebruik en de nazorgvoorschriften.

De antwoorden worden onder meer gebruikt om te kijken of de training nog kan worden verbeterd. Overigens krijgen ook alle trainers de kans hun ervaringen op een evaluatiebijeenkomst te vertellen.

Na gebruik tweede formulier

Bij ieder gebruik van pepperspray en ook als de agent alleen maar in woord of gebaar heeft gedreigd pepperspray te gebruiken, moet de agent een formulier invullen.

Om het niet te ingewikkeld te maken, is hier gekozen voor een formulier dat aansluit bij het bekende formulier voor een geweldmelding bij vuurwapengebruik.

Met nadruk stelt Otto Adang dat deze aanvullende gegevens alléén worden verzameld voor het onderzoek. Afhankelijk van de voorvallen kan een medewerker van het onderzoeksteam contact zoeken met de agent om via een interview wat dieper in te gaan op de verstrekte gegevens.

Na afloop derde formulier

Na de pilotperiode van drie maanden krijgt iedereen die pepperspray heeft ingezet een vragenformulier en worden er onder de andere deelnemers steekproefsgewijs formulieren gestuurd. Hierbij gaat het er om te onderzoeken of de opvattingen over pepperspray door de praktijk zijn veranderd en of er op- of aanmerkingen zijn over praktische zaken.

Formulier voor anderen:

Vragen aan Hulpofficier van Justitie

De Hulpofficier van Justitie krijgt ook te maken met het onderzoek. Ook hier wil het onderzoeksteam via een kort vragenformulier gegevens verzamelen. De Hulpofficier vult zijn/haar inschatting van de reacties op pepperspray in. Ook is het de bedoeling dat de Hulpofficier vraagt naar drank-, drugs- of medicijngebruik. Uit buitenlandse onderzoeken blijkt dat pepperspray in die gevallen soms minder effect heeft. Het onderzoeksteam heeft die gegevens nodig om conclusies te

kunnen trekken. Overigens reikt de Hulpofficier de folder met informatie over pepperspray, het effect en de nazorg uit.

Ook vragen aan verdachten!

Uniek is tenslotte de vraag aan de verdachte om via een antwoordcoupon te laten weten of hij/zij bereid is mee te werken

aan een telefonisch interview van hooguit vijf minuten ten behoeve van het onafhankelijke onderzoek. Het onderzoeksteam hoopt in de gelegenheid te komen op die manier meer gegevens te krijgen over de ervaringen van het 'slachtoffer' van pepperspray. Deze informatie ontbreekt in alle onderzoeken in het buitenland, omdat artsen nu eenmaal zijn gebonden aan het medisch beroepsgeheim. Otto Adang bleef het antwoord schuldig op de vraag op hoeveel reacties hij in deze categorie 'deelnemers' rekent. 'Het is in politieverband nooit eerder voorgekomen dat deze groep betrokkenen werd ondervraagd voor een wetenschappelijk onderzoek. Maar wij willen toch graag proberen of wij gegevens via deze weg kunnen krijgen. Alle extra informatie is meegenomen'.

***Pepperspray kan ook worden gebruikt
ter verdediging tegen of voor het onder controle
brengen van agressieve dieren. In het buitenland
bleek het middel bijzonder effectief bij gebruik
tegen honden.***

Trainers positief over pepperspray

Half januari startte de opleiding voor de instructeurs aan het Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut voor Politie (LSOP), waarna de instructeurs in hun eigen regio de training van de pilotdeelnemers voor hun rekening namen. De pepperspraytraining duurt één dag en bestaat uit een theoretisch en praktisch deel. Alle deelnemers zijn inmiddels in het bezit van een certificaat van het LSOP.

Voorstander van het eerste uur

Docent Arie Ponsen in de regio Rotterdam-Rijnmond staat bekend als 'pepperspraydeskundige'. In 1993 maakte hij voor het eerst kennis met pepperspray in de Verenigde Staten. Hij was onder de indruk van het effect en zag meteen mogelijkheden voor de Nederlandse situatie. Ponsen volgde in België, Zwitserland en Amerika instructeursopleidingen en werd na verloop van tijd in Europa gevraagd ook zelf pepperspray-trainingen te geven. Van zijn internationale ervaring werd dankbaar gebruik gemaakt bij het opstellen van instructie- en lesmateriaal voor de Nederlandse training.

Minder vaak ziek

Instructeur Hielke Loman traint de pilotdeelnemers uit Groningen en Drenthe. 'De deelnemers zijn ook bij ons erg enthousiast. Volgens mij zal de agent met meer zelfvertrouwen de straat opgaan. Ik verwacht dat er door de politie minder geweld zal worden gebruikt, waardoor dit minder gewelddadig optreden bij het publiek zal oproepen. Ik ben er zelfs van overtuigd dat niet alleen minder letsel zal ontstaan, maar er ook een daling in de ziekmeldingen bij het politiepersoneel zal worden geconstateerd.'

Minder ellende achteraf

Deze mening wordt onderschreven door Lomans' collega in Rotterdam. Ponsen geeft aan dat ook hij verwacht dat het werkklimaat voor de politie op straat zal verbeteren. 'In Amerika noemen ze pepperspray 'de grote gelijkmaker'. Daarmee wordt bedoeld op het feit dat pepperspray effectief is tegen grote en kleine verdachten en prima kan worden ingezet door grote en kleine politiemensen. Er ontstaat minder ellende achteraf en ik ben ervan overtuigd dat de sfeer tussen publiek en politie zal verbeteren.'

Tijdens de pilot wordt de invoering van pepperspray nauwgezet gevolgd in de vier regio's om de effectiviteit te bepalen en te waken voor het optreden van onverwachte en ongewenste gevolgen. Op een zorgvuldige manier wordt bij de introductie van het nieuwe gewelddmiddel rekening gehouden met allerlei praktische en theoretische risico's en bedenkingen.

Effectiever dan pistool

Arie Ponsen is ervan overtuigd dat de bus pepperspray in veel gevallen effectiever zal blijken dan het vuurwapen. 'Als je iemand in een arm of been schiet kan die persoon in de meeste gevallen nog steeds functioneren. Door gericht in de ogen te spuiten met pepperspray, maak je direct een eind aan het agressieve gedrag. Je hebt de gelegenheid iemand onder controle te brengen, want na een wolkje pepperspray verliest de ander direct de wil om nog verzet te plegen.' Uit ervaring weet hij dat vooral het psychologisch effect groot is. 'Als het publiek eenmaal weet dat de agent op straat is uitgerust met pepperspray zal dreigen ermee vaak al voldoende zijn om de agressieve houding te laten varen.'

<i>Uitgave en redactie</i>	Ministerie van Binnenlandse Zaken, en Koninkrijksrelaties, directie Politie, Project Invoering Pepperspray Postbus 20011, 2500 EA Den Haag
<i>Productiebegeleiding</i>	directie Voorlichting en Communicatie
<i>Projectleider,</i>	B.J.C. Schot
<i>deelpjectleiders</i>	C. van der Waal, Brabant Noord R. Vos, Groningen / Drenthe H.T. van den Berg, Rotterdam Rijnmond
<i>Wetenschappelijke begeleiding</i>	Dr. O.M.J. Adang
<i>Tekst</i>	AvA Tekst, Anneke van Arkel
<i>Ontwerp en Lay-out</i>	Grafisch bureau van Erkelens bNO, Den Haag
<i>Fotografie</i>	Politie in beeld, Fons Sluiter, Huissen
<i>Druk</i>	Hega Offset
	Juli, 2000